

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

FOKOZÓDÓ EGYIPTOMI-KÍNAI KOOPERÁCIÓ

Tárik Meszár

EK/2023/8.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:
Eurázsia Központ

Szerkesztő:
Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:

1117 Budapest, Infopark sétány 1i
eurasiacenter@uni-neumann.hu
<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:

Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők az Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2023.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

FOKOZÓDÓ EGYIPTOMI-KÍNAI KOOPERÁCIÓ

Tárik Mészár

A közel-keleti kormányok pozitívan állnak a Kínával való kapcsolatokhoz, mert szerintük utóbbi egyenlő, nem pedig alárendelt félként kezeli őket, továbbá a távol-keleti országgal való együttműködés anyagi haszonnal is jár számukra. Kína határozottan elutasítja az intervenciós politikát, sőt, nemzetközi viszonyrendszerében egyenrangú partnerségek kialakítására törekszik. Ezt az egyiptomi kormány is felismerte, ezért nem véletlen, hogy egyre szorosabb viszonyt ápol a két ország. Mindezek mellett Kína jelenleg részt vesz Egyiptomban zajló megaprojektek kivitelezésében és infrastrukturális fejlesztésekben, miközben Abd el-Fattáh esz-Szíszi elnök a Közel-Kelet legnépesebb országának modernizálására és átalakítására törekszik. Egyiptom viszonylag stabil ország a régió más államaival összehasonlítva, és a kormány közelmúltbeli erőfeszítéseinek köszönhetően vonzóbbá tették a külföldi befektetők, így Kína számára is. A kínai üzleti jelenlét Egyiptomban ipari zónákra, szabadkereskedelmi övezetekre és pénzügyi központokra koncentrálódik. A 2000-es évek vége óta Egyiptom regionális gyártási központként működik a kínai cégek számára, ami nem meglepő, tekintve, hogy a Szuezi-csatorna Kína egyik legfontosabb szállítási útvonala legnagyobb piacáig, Európáig.

Kulcsszavak: *Kína, Egyiptom, bilaterális kapcsolatok, kereskedelem*

Abstract

Middle Eastern governments are positive about relations with China because they believe that China treats them as equals rather than subordinates, and cooperation with the Far Eastern country also brings them financial benefits. China strongly rejects interventionist policies and instead seeks equal partnerships in its system of international relations. The Egyptian government has also recognized this, and so it is no coincidence that relations between the two countries are becoming increasingly close. Moreover, China is currently involved in mega-projects and infrastructural developments in Egypt, while President Abd el-Fattah el-Sisi is working to modernize and transform the most populous country in the Middle East. Compared to other countries in the region, Egypt is a relatively stable country, and recent government efforts have made the country more attractive to foreign investors, including China. Chinese companies are present in Egypt mainly in industrial zones, free trade zones, and financial centers. Since the late 2000s, Egypt has become a regional manufacturing hub for Chinese companies. This is not surprising, as the Suez Canal is one of China's main shipping routes to its largest market, Europe.

Keywords: *China, Egypt, bilateral relations, trade*

A két ország modern kori kapcsolatainak kezdetei és keretei

Az Egyiptom és Kína közötti kétoldalú kapcsolatok több szakaszban fejlődtek Gamál Abd an-Nászir elnök és Zhou Enlai miniszterelnök 1955-ös találkozója óta, ahol [megállapodtak](#) a formális diplomáciai kapcsolatok létrehozásáról, ami 1956-ban kezdődött el. Egyiptom lett az első arab, afrikai és közel-keleti ország, ahol létrejött pekingi nagykövetség. Történt mindez annak ellenére, hogy az idő tájt Egyiptomra jelentős nyomás hárult a dekolonizáció és az önrendelkezés kivívásáért folytatott harc okán, de a Kínával való jó viszony kialakítása mégis az afrikai arab ország napirendjére került. Mindemellett Egyiptom támogatta a Kínai Népköztársaság ENSZ-tagságát abból a szilárd meggyőződésből, hogy az a kínai nép jogos képviselője.

Azóta Egyiptom továbbra is buzgón [támogatja](#) az egységes Kína koncepcióját. Hasonlóképpen, Kína is támogatta Egyiptomot a rákövetkező két évtized minden nehézsége során, és ezzel megnyitotta az utat egy meglehetősen virágzó, kölcsönös tiszteleten és támogatáson alapuló kapcsolat felé.

Egyiptom már a kezdetek óta a Xi Jinping elnök által 2013-ban elindított „Övezet és Út” kezdeményezés támogatói közé tartozik. Ezen hozzáállás abból a meggyőződésből fakad, hogy ez egy egyedülálló globális kezdeményezés a nemzetközi térben, amelyet maguk a partnerek kovácsolnak össze és használnak ki a globalizáció és a multilateralizmus által kínált előnyök és a kölcsönös tisztelet elve alapján.

Egyiptom már csak azért sem hagyhatja ki ezt a kezdeményezést, mivel lokációjából kifolyólag (Afrika és a Közel-Kelet fő kapujaként tartják számon) helyzeti előnyben van, és területében található a világ egyik legfontosabb vízi útja, a Szuezi-csatorna. Ez utóbbi vízi út kapacitásának bővítése, valamint a Szuezi-csatorna területfejlesztési projektje és az általa a világ számára kínált lehetőségek egyre fontosabb szereplővé teszik az afrikai arab országot. Éppen ezek miatt Egyiptom eltökélt szándéka, hogy Kínával együttműködve megvalósítsa ezt a globális kezdeményezést. Emellett Egyiptom [alapító tagja volt](#) az Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Banknak (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) is, amelyet Kína és más országok kezdeményezésére hoztak létre abból a célból, hogy elősegítsék a fenntartható fejlődést és áthidalják a fejlődő országok infrastruktúrájának finanszírozási hiányát, különösen Ázsiában.

Az együttműködés színterei

Kína és Egyiptom stratégiai partnerséget folytat, és a két ország fokozta gazdasági együttműködését is. Egyiptom megnyitotta kapuit a kínai befektetések és az ázsiai országgal való kereskedelem előtt, továbbá Kína számára is rendkívül fontos a Közel-Kelet és Észak-Afrika (MENA) régiója. A Kínai „Övezet és Út” kezdeményezés (BRI) szintén igazodik Egyiptom 2030-ra szóló nemzeti fejlesztési tervéhez. Kína egyben Egyiptom fő importpartnere is ([13,3 milliárd USD](#) 2022-ben), és a két ország hamarosan olyan stratégiai iparágakban fog [együttműködni](#), mint a mesterséges intelligencia, az űrtechnológia és az e-kereskedelem.

Emellett a kínai befektetések Egyiptomban jelentős növekedésnek indultak az elmúlt tíz évben. 2017-ben Kína a hatodik legnagyobb befektetővé vált

Egyiptomban. Az Arab Investment and Export Credit Guarantee Corporation [jelentése](#) szerint Kína 2013 és 2019 között 28,5 milliárd dollárt fektetett be az arab régióba, amivel 23 930 munkahelyet teremtett, a legtöbbet Egyiptomban. Továbbá több mint 140 kínai vállalkozás [invesztált](#) az afrikai arab országba, amelyek többnyire ipari projektekre (55%), építőiparra (20%) és szolgáltatásokra (12%) összpontosultak.

A továbbiakban három együttműködési területet mutatunk be:

- kereskedelem,
- megaprojektek és
- kulturális együttműködések.

Kereskedelem

Egyiptomi szakértők [szerint](#) a Kína és Egyiptom közötti bilaterális kereskedelem jelentős növekedése megmutatja a kölcsönösen előnyös együttműködésben rejlő nagy lehetőségeket. Az Egyiptom és Kína közötti kétoldalú kereskedelem 2021-ben [elérte](#) a 19,98 milliárd amerikai dollárt, ami 37,3%-kal több, mint egy évvel korábban. A Kínából Egyiptomba irányuló export 18,27 milliárd dollárt tett ki, ami 34%-kal több, mint egy évvel korábban, míg Kína Egyiptomból származó importja elérte az 1,7 milliárd dollárt, ami 84,8%-os növekedést jelent. A számok figyelemreméltó növekedést mutattak Egyiptom Kínába irányuló exportjában, ami azt bizonyítja, hogy Egyiptom bízik a kínai termékekben, különösen az ipari, mezőgazdasági és technológiai szektorban.

Egyiptom Kínába irányuló [exportját](#) nagyrészt a mezőgazdasági termékek (gyümölcsök és diófélék), a márvány, az üzemanyag, az ásványi olajok, a desztillációs termékek, a különféle gépek, a mechanikus szerszámok és a rézzel kapcsolatos termékek teszik ki, míg a Kínából származó egyiptomi import java része az elektromos-, és háztartási gépekből, az autókból, a traktorokból, a kerékpárokból, az elektronikai cikkekből, a mobiltelefonok és azok tartozékaiból, valamint a játékokból áll.

A kínai-egyiptomi kereskedelem mind mennyiségi, mind minőségi szempontból nagy előrelépést ért el – [mondta](#) Diaa Helmy, az Egyiptomi-Kínai Kereskedelmi Kamara főtitkára. „Egyiptom korábban a fogyasztói termékek importjára összpontosított (Kínából), most viszont kiterjesztette az import kategóriáit fontos ipari termékekre (is)” –jegyezte meg a főtitkár.

A Kína és Egyiptom közötti virágzó kereskedelemnek jelentős politikai és gazdasági következményei vannak, mivel tükrözi a két ország közötti átfogó stratégiai partnerség kiépítésében elért előrehaladást – [mondta](#) Ahmed Moaty, kairói gazdasági szakértő. A kereskedelem növekedése egyben jól mutatja Egyiptom és Kína történelmileg jó kapcsolatait, valamint azt, hogy hajlandóak a bilaterális kapcsolatok további előmozdítására – tette hozzá.

Megaprojektek

Az egyiptomi kormány nagy hangsúlyt helyezett az infrastruktúra-fejlesztésre és -építésre, mint a városi növekedés és a pénzügyi stabilitás kulcsfontosságú motorjára azokban az években, amikor az ország 2016-ban ambiciózus, IMF által támogatott gazdasági [reformprogramba kezdett](#).

A fejlesztéseknek köszönhetően Egyiptom úthálózata, energiatermelési kapacitása és a vasúti infrastruktúrája gyorsan bővült az elmúlt években, amit a népességnövekedés, az export növelését célzó törekvés és az ország stratégiai fekvésének hasznosítására irányuló erőfeszítések támasztanak alá.

Kétségtelen, hogy az elmúlt évek legnagyobb projektje az új közigazgatási főváros megépítése, ami Kairótól 45 kilométerre keletre, közvetlenül a második nagy kairói körgyűrű mellett, egy jórészt beépítetlen területen fekszik, félúton Suez kikötővárosa felé. Nem elhanyagolható [tény](#), hogy ezen vállalkozás legnagyobb finanszírozója Kína. A tervek [szerint](#) a város Egyiptom új közigazgatási és pénzügyi fővárosa lesz, ahol a főbb kormányzati szervek, minisztériumok és külföldi nagykövetségek kapnak helyet. A 700 négyzetkilométeres összterületen 6,5 millió ember élne, bár a becslések szerint ez a szám hétmillióra is emelkedhet a jövőben.

Ugyanakkor a projektet sok [kritika](#) érte az elmúlt években. Az ellenzők szerint az egyiptomi elnök tévedett akkor, amikor azt hitte, hogy megaprojektjei olyan mértékben javítják majd a gazdaságot, hogy az összes adósságot képesek lesznek visszafizetni. A negatív hangok [szerint](#) az egyiptomi gazdaság egyre inkább a külső, például kínai forrásokra² támaszkodik, és a külföldi adósság felhalmozásának ördögi körébe került, ami most olyan kritikus fordulóponthoz juttathatja az országot, ami Libanonban és Srí Lankán is bekövetkezett. Ezzel szemben az egyiptomi kormány azt [hangoztatja](#), hogy a projekt megvalósítása hatalmas lökést adhat az ország gazdaságának és az egyiptomi állampolgárok érdekeit szolgálja.

Kulturális együttműködések

A kulturális csereprogramok is bővültek. Ma több mint 2000 egyiptomi diák [tanul](#) kínai egyetemeken, míg sok kínai hallgató arab és iszlám tanulmányokat folytat egyiptomi felsőoktatási intézményekben. Évente több száz könyvet fordítanak le a másik fél nyelvére, ami a két ország közötti kulturális kapcsolatok mélyülését mutatja. Ezt tovább erősítette az Egyiptomi Kínai Egyetem megalakulása Kairóban, ami a közös kulturális kapcsolat jelzőfényévé vált.

Liao Liqiang, Kína egyiptomi nagykövete korábban azt [nyilatkozta](#), hogy Kína és Egyiptom két ősi civilizáció volt, és őseik a Selyemúton tett utazások révén barátokká váltak. A Covid-19-járvány kitörését követően – amely soha nem látott kihívásokat jelentett a nemzetközi számára – sem álltak le az együttműködések, valamint kulturális kölcsönhatások a két ország között.

Liao Liqiang [elmondta](#), hogy a járvány idején a Kairói Kínai Kulturális Központ és más egyiptomi intézmények kulturális események sorozatát szervezték, köztük online kiállításokat, online gasztronómiai bemutatókat, valamint online

előadásokat, amelyek mindegyike különleges és mélyreható volt. A nagykövet szerint az egyiptomi polgárok kedvelték ezeket az eseményeket, ami miatt erősödött a kölcsönös megértés és barátság a két ország között.

Az Egyiptomi Kulturális Minisztérium Kulturális Legfelsőbb Tanácsának főtárhára [elmondta](#), hogy Egyiptomban a kínai kultúrával kapcsolatos tevékenységek mindig is népszerűek voltak az emberek körében, ami a két ország szoros kapcsolatát tükrözi.

Összegzés

Az egyiptomi gazdasági problémák aktív külpolitika elfogadását követelték meg a nemzetgazdaság támogatása és a külső adósság átütetése érdekében. Egyiptom az ázsiai országok felé orientálódik, hogy maximalizálja exportját és kihasználja az általuk biztosított lehetőségeket. Egyiptom és Kína kooperációja sokrétű és bizonyos szegmensekben gyümölcsöző. A két ország azon túlmenően, hogy stratégiai partnerek, együttműködnek megaprojektek létrehozásában, a kereskedelem területén, de kulturális relációjuk is érezhető fejlődésnek indult. Továbbá ahogy említettük, a Szízi és Xi kormánya alatt végrehajtott fejlesztési tervek kölcsönösen erősítik és támogatják egymást. Egyrészt földrajzi elhelyezkedése és gazdasági potenciáljának köszönhetően Egyiptom egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy segítséget nyújtson Kínának a BRI előmozdításában az egész Közel-Keleten. Másrészt a Szezi-csatorna tengeri és szárazföldi szállításra történő kibővítése kiemelt prioritást élvez a Szízi-kormányzat számára. Ahogy láthattuk, a két ország viszonya nem merül ki a bilaterális kereskedelmi kapcsolatokban. Együttműködésük színterei szerteágazók, ami jól mutatja azt a tényt, hogy az ázsiai és az afrikai állam fontos partnerként tekint egymásra.

¹ MENA: betűszó, - Middle East and North Africa (Közel-Kelet és Észak-Afrika).

² Kína Egyiptom negyedik legnagyobb hitelezője, az arab ország megközelítőleg 7,8 milliárd dollárral [tartozik](#) Kínának.